

OGRODEK (35) *sb m*

Pierwsze o oraz e jasne; -odek (6), -ódek (3) Mącz (6:3). ◇ -ódk-.

sg N ogródek (11). ◇ G ogródka (1). ◇ A ogródek (3). ◇ I ogródkiem (2); -em (1), -(e)m (1). ◇ L ogródka (4). ◇ pl N ogródki (4). ◇ G ogródk(o)w (3). ◇ A ogródki (4). ◇ L ogródk(o)ch (3).

Sł stp notuje, Cn: ogorkowy ogródek; różany ogródek, Linde XVI w.

1. *Dem. od „ogrod” w znac. podstawowym; zwykle hipokor.; hortulus Mymer¹, Mącz, Calep (30) : Mymer¹ 6; Więc oni Kroliczkowie/ więc też Zaiączkowie/ Wfzedy w onym ogrodku poskakuia łoby. RejWiz 65, 24v, 64v; GDy chodzifz po ogrodkoch/ ftroifz wiridarze/ Pomni iako czás s śmierciá/ wfzytko prętko karze. RejZwierz 141v, 115v; Cucumerarium, Ogródek w którym ogórki lądzą. Mącz 70d, 57a, 158d [2 r.], 255c, 288a, 458c, 498d; RejZwierz 107v marg, 109, Bbb; Oczko 3v; Tám [...] cháłupkę łobie poftáwił/ y ogródek ku żywności vczynił/ y drzewá fzczepił SkarŻyw 167; Calep 489b; Ogródek pięknie zásiac żioły ofobnie pachniącemi GostGosp 128.*

W połączeniach z przymiotnikiem od nazwy rośliny [przymiotnik + ogródek (2), ogródek + przymiotnik (1)] (3): Rosarium, Różany ogródek. Mącz 355c; Violarium, Ogródek/ bindarzik fijołkowy. Mącz 498b, 358c.

W porównaniu (1): A opufzczóná będye corká Syońlka iako budká w winnicy/ álbo łzopká w ogrodku BielKron 93v.

W charakterystycznych połączeniach: ogródek fijołkowy, różany (2); ogródek pożyteczny (2); ogródek pokrapiać, uczynić, zasiać; na ogródek poźrzeć; w ogródek wniść; po ogrodku chodzić (2); w ogrodku poskakiwać, siedzieć.

Szereg: »sadek, ogródek« (2): Bo gdy przypádnie Wiofná/ ázafz owo nie rofkołz z żonką/ s czeladką po ładkoch/ po ogrodkoch łobie chodzić RejZwierz 107, 32v.

Przen (3) : Ták wfzyfcy w tym ogrodku [tj. w życiu]/ ty wianki wiyemy/ A pod námi gádziny/ co o nich niewiemy. RejZwierz 115v; ktorzy iedno ten fundáment gliniány/ iedni fuli/ á drudzy mięszáli/ [...] á infzy iefzcze ná nim łwoie ogrodki y chłodniki y pletli y budowáli. CzechEp 235.

[Zwrot: »ziołko wyrwać z swego ogrodka« = przekazać coś z miejsca, w którym coś się tworzy, kształtuje: Ale czás iuż/ żebych ia téż żiołko iákie wyrwał z mego ogródká. SenekaGórń 161.]

Szereg: »ogródek, winniczka« (1): Azafz nie woła głośno ná ty oblubieńce y ná ty wdzyęcne oblubienice łwoie przez Sálomoná [...] mowiác káždy dufzy y káždemu wiernemu łwemu: Podzifz do mnie namileyza oblubienico moia/ podzifz gołębiczko moia/ podzifz do ogrodkow moich: do winniczek moich/ vżywác zemną niewymownych rofkołzy łwoich RejPos Ooo3.

2. *Prawdopodobnie: Modlitwa lub nabożeństwo do Matki Boskiej (1) :*

W połączeniu szeregowym (1): Bo mu naprzod vkażą y podadzą/ Pánny Máriey Zołtarzyki/ ogrodki/ wianki/ y koronki. KrowObr 149.

3. *Coś, co odgradza (1) : Transenna etiam, Kratká álbo ogródek z málych/ łzczebelków vczyniona ktorą przed okno wyftáwiáją á przez nią z domu wygládayą. Mącz 462c.*

4. *Mówienie nie wprost, ukrywanie istoty rzeczy (3) : [Bá pátrz iakoć ci Luteranowie ogrodki chythre czynią BazHist 56 (Linde).*

ogrodki czyje: Samże mało co wyfzey nápiśał/ że Bog fynowi fwemu dał moc nietylko nád wŕzjtkie/ ále też nád wŕztykami/ á tu przy/ żeby go Bog vczynił więtfzym nád wŕztykie. Widzę czego fie boi: niechce fyná Boże^{g0} mieć áni vczynione^{g0}/ áni ftworzonego/ ále prózne ie^{g0} ogrodki. Bo pozwala że wŕztyko cokolwiek fyn Boży ma/ Bog mu dał/ áza nie musí pozwolić że ielt ftworzenie? *BudArt* H4.]

Wyrażenia przyimkowe: »bez ogrodkow« (1): odpowiedam prawdę poproftu mowiąc á złe też złym bez ogrodkow ábo winnikow názywáiąc *CzechEp* *3v.

»z ogrodkiem« (2): Ale wŕzeteczniku ty, śmiałeś ták plugáwie Mowić: nie mogłeś tego powiedzieć z ogrodkiem. *CiekPotr* 32; Bo kiedy mi tákowé rzeczy przypominałz/ Choć téz z cudnym ogrodkiem/ przedsię do miłości/ Zkąd vćiekam/ prowadziłz *GosłCast* 39.

Cf OGRODECZEK, OGRODZENIE

KŁ